

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 16.4.2012
COM(2012) 169 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Raportul pe 2011 privind aplicarea Cartei drepturilor fundamentale a UE

{SWD(2012) 84 final}
{SWD(2012) 85 final}

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Raportul pe 2011 privind aplicarea Cartei drepturilor fundamentale a UE

1. INTRODUCERE

La doi ani după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene¹ (denumită în continuare „carta”) a devenit un punct de referință utilizat în mod curent în elaborarea politicilor UE.

Această dinamică a fost inițiată de Tratatul de la Lisabona. După intrarea sa în vigoare, Comisia a adoptat o Strategie pentru punerea în aplicare efectivă a cartei („strategia privind cartă”)², care stabilește pentru UE obiectivul de a oferi, atunci când legiferează, un bun exemplu în ceea ce privește respectarea drepturilor fundamentale. În continuare, Comisia s-a angajat să întocmească rapoarte anuale în scopul unei mai bune informări a cetățenilor cu privire la aplicarea cartei și pentru a măsura progresele înregistrate în punerea în aplicare a acesteia. Atât strategia privind cartă, cât și primul raport anual privind aplicarea cartei au declanșat dezbateri în Parlamentul European, în Consiliu, precum și în cadrul Comitetului Regiunilor și al Comitetului Economic și Social European.

Carta este de mare interes nu numai pentru instituțiile UE, ci și pentru publicul larg: potrivit unui recent *sondaj Eurobarometru*³, două treimi din respondenții din întreaga UE sunt interesați să afle mai multe despre drepturile lor, astfel cum sunt consacrate de cartă (66 %), despre instituțiile cărora li se pot adresa în cazul în care consideră că aceste drepturi le-au fost încălcate (65 %) și despre situațiile în care cartă se aplică sau nu (60 %).

Prezentul raport își propune să răspundă acestei dorințe de a dispune de mai multe informații cu privire la cartă. Acesta analizează progresele realizate în asigurarea punerii în aplicare efective a cartei și prezintă evoluțiile importante din 2011. Documentul anexat (I) oferă informații detaliate privind punerea în aplicare a cartei de către toate instituțiile UE și de către statele membre, ilustrând problemele concrete cu care s-au confruntat cetățenii. Progresele înregistrate în punerea în aplicare a Strategiei pentru egalitatea între femei și bărbați (2010-2015) sunt prezentate într-o anexă separată (II).

2. PROMOVAREA PUNERII ÎN APLICARE EFECTIVE A CARTEI

Pe baza constatărilor din raportul pe 2010, Comisia a luat o serie de măsuri concrete pentru a promova aplicarea efectivă a cartei.

¹ Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, JO C 83, 30.3.2010, p. 389-403.

² Comunicarea Comisiei: Strategie pentru punerea în aplicare efectivă a Cartei drepturilor fundamentale de către Uniunea Europeană, COM(2010) 573 final, disponibilă la adresa:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0573:FIN:RO:PDF>

³ Eurobarometrul Flash nr. 340: „Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene”.

2.1. Promovarea unei culturi a drepturilor fundamentale în UE

Strategia privind cartă și raportul pe 2010 au generat dezbateri în toate instituțiile UE privind modul de a aplica această cartă în folosul maxim al cetățenilor și modalitățile de a asigura respectarea sa pe tot parcursul procesului legislativ. Această dinamică inițiată de Comisie a produs deja primele rezultate concrete.

Comisia a consolidat evaluarea impactului asupra drepturilor fundamentale atunci când pregătește propuneri legislative. Înainte de a adopta propuneri de noi acte legislative, Comisia efectuează evaluări ale impactului. Noile *Orientări privind drepturile fundamentale în evaluarea impactului*⁴ clarifică prin exemple concrete modul în care serviciile Comisiei ar trebui să ia în considerare aspectele legate de drepturile fundamentale. Comisia a creat un grup interservicii privind punerea în aplicare a cartei în scopul schimbului de cunoștințe și experiență între toate departamentele sale.

Abordarea adoptată de Comisie în elaborarea legislației privind utilizarea *scanerelor de securitate*⁵ pentru detectarea obiectelor periculoase transportate de pasageri în aeroporturile din UE este un exemplu concret al efectului pozitiv al acestei politici. În etapele pregătitoare care au dus la adoptarea acestei legislații s-a luat în considerare impactul diferitelor opțiuni de politică asupra drepturilor fundamentale, astfel încât să se asigure că această legislație este conformă cu cartă. Statele membre și aeroporturile care doresc să utilizeze scanere de securitate trebuie să respecte condițiile minime stabilite în noile norme UE în scopul protejării drepturilor fundamentale. Cel mai important aspect este că pasagerii vor avea dreptul de a refuza procedura de scanare corporală de securitate și de a opta să fie verificați prin metode alternative de control. Pasagerii trebuie să fie informați cu privire la posibilitatea de a opta pentru o altă metodă, la tehnologia de scanare utilizată și la condițiile asociate utilizării acesteia. În plus, sunt prevăzute condiții detaliate pentru a asigura respectarea dreptului la protecția datelor cu caracter personal și la viața privată, de exemplu, obligația ca scanerelor de securitate să nu stocheze, păstreze, copieze, imprime sau să extragă imagini. În ceea ce privește aspectele legate de sănătate, numai scanerelor care nu utilizează radiații ionizante sunt permise ca metodă de control al persoanelor.

Raportul de evaluare al Comisiei⁶ referitor la *normele UE privind păstrarea datelor*⁷ este un alt exemplu de evaluare consolidată a impactului asupra drepturilor fundamentale. Comisia a subliniat impactul acestor norme asupra operatorilor economici și a consumatorilor, precum și implicațiile acestora în materie de protecție a drepturilor și libertăților fundamentale, în

⁴ Orientări operaționale privind luarea în considerare a drepturilor fundamentale în cadrul evaluărilor impactului efectuate de Comisie, SEC (2011) 567 final, 6.5.2011, disponibile la adresa:

http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/operational-guidance_en.pdf

⁵ Regulamentul nr. 1141/2011 al Comisiei de completare a standardelor de bază comune în domeniul securității aviației civile în ceea ce privește utilizarea scanerelor de securitate în aeroporturile UE, JO L 293 11.11.2011, p. 22-23. Regulamentul de punere în aplicare nr. 1147/2011 al Comisiei de implementare a standardelor de bază comune în domeniul securității aviației în ceea ce privește utilizarea scanerelor de securitate în aeroporturile UE, JO L 294, 12.11.2011, p. 7-11.

⁶ Raportul Comisiei: Raport de evaluare referitor la Directiva privind păstrarea datelor (Directiva 2006/24/CE), COM (2011) 225 final, disponibil la adresa:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0225:FIN:RO:PDF>

⁷ Directiva privind păstrarea datelor (2006/24/CE) prevede că statele membre trebuie să impună furnizorilor de servicii de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice obligația de păstrare a datelor privind traficul și localizarea pe o perioadă cuprinsă între șase luni și doi ani în scopul cercetării, detectării și urmăririi penale a infracțiunilor grave.

special de protecție a datelor cu caracter personal. Raportul a concluzionat că, pe de o parte, păstrarea datelor este un instrument valoros pentru asigurarea respectării legii. Pe de altă parte, raportul a identificat domenii care trebuie îmbunătățite, având în vedere transpunerea inegală a Directivei privind păstrarea datelor de către statele membre. În special, Comisia ar trebui să asigure un nivel mai ridicat de armonizare în domenii specifice, cum ar fi: măsurile prin care asigură respectarea drepturilor și libertăților fundamentale, inclusiv perioadele de păstrare a datelor, limitările în materie de scop, precum și garanțiile necesare pentru accesarea datelor păstrate și protecția datelor cu caracter personal.

După cum se explică în strategia privind carta, Comisia nu garantează doar că propunerile sale sunt compatibile cu carta, ci asigură, de asemenea, faptul că aceasta este respectată atunci când statele membre pun în aplicare legislația UE. În conformitate cu articolul 51 din cartă, dispozițiile acesteia se aplică statelor membre numai atunci când acestea pun în aplicare legislația UE. Carta nu se aplică în situațiile în care nu este implicată legislația UE.

În urma intervenției Comisiei în cazul legii maghiare privind media, ocazie în care Comisia și-a utilizat din plin competențele juridice pentru a pune în aplicare acquis-ul, guvernul maghiar a convenit să-și modifice legea națională privind media, astfel încât aceasta să fie conformă cu dreptul material al UE. Au fost exprimate o serie de îngrijorări referitoare la alte dispoziții din legea privind media care nu sunt reglementate de legislația UE. În astfel de situații, drepturile fundamentale continuă să fie garantate la nivel național, în conformitate cu regimurile constituționale naționale. De notat în acest sens că acest lucru a fost ilustrat prin hotărârea Curții Constituționale maghiare care, la 19 decembrie, a declarat că anumite dispoziții din legea maghiară privind media limitează în mod neconstituțional libertatea presei scrise⁸.

De asemenea, în 2011, Comisia a urmărit cu o atenție deosebită evoluția situației privind noua *constituție maghiară și punerea în aplicare a acesteia*, în măsura în care aceasta pune o serie de probleme în ceea ce privește dreptul UE. În cadrul sesiunii plenare din iunie a Parlamentului European, Comisia a subliniat faptul că constituția fiecărui stat membru ar trebui să reflecte și să respecte valorile europene ale libertății, democrației, egalității, statului de drept, demnității umane și ale respectării drepturilor omului, inclusiv drepturile persoanelor care aparțin minorităților, fără discriminare, astfel cum se prevede la articolul 2 din tratat. În decembrie, Comisia și-a exprimat îngrijorarea privind posibilele încălcări ale dreptului UE de către anumite dispoziții ale proiectului de legislație⁹. Autoritățile maghiare au adoptat legislația în cauză fără a lua în considerare preocupările juridice ale Comisiei. Prin urmare, în calitate sa de gardian al tratatelor, Comisia a decis să inițieze acțiuni împotriva unei serii de noi dispoziții ale legislației maghiare, în special cu privire la independența autorității de protecție a datelor și la impactul discriminatoriu al obligativității de pensionare la o anumită vârstă în cazul judecătorilor, procurorilor și notarilor. De asemenea, Comisia a trimis o notă

⁸ Dna vicepreședinte Kroes și-a exprimat îngrijorarea atât în scrisorile adresate autorităților maghiare, cât și în cadrul unei reuniuni bilaterale cu ministrul justiției responsabil. Hotărârea Curții Constituționale maghiare, 19 decembrie 2011, 1746/B/2010, disponibilă la adresa: www.mkab.hu/admin/data/file/1146_1746_10.pdf

⁹ La 12 decembrie, dna vicepreședinte Reding a trimis o scrisoare ministrului justiției din Ungaria. De asemenea, dna vicepreședinte Kroes și dl vicepreședinte Rehn au trimis scrisori privind pluralismul mediatic și, respectiv, independența băncii centrale din Ungaria.

administrativă prin care cerea informații suplimentare privind anumite aspecte ale noii legislații, care ar putea afecta independența sistemului judiciar¹⁰.

Parlamentul European a jucat un rol esențial în promovarea drepturilor și a libertăților consacrate în cartă. Parlamentul European a acordat o atenție deosebită situației din Ungaria în ceea ce privește libertatea și pluralismul mediei¹¹, precum și în ceea ce privește noua constituție maghiară și punerea în aplicare a acesteia¹². La 16 februarie 2012, Parlamentul European a adoptat o rezoluție¹³ prin care invita guvernul ungar să respecte recomandările, obiecțiile și cerințele Comisiei Europene, ale Consiliului European și ale Comisiei de la Veneția și solicita Comisiei Europene ca, în calitatea sa de gardian al tratatelor, să monitorizeze îndeaproape eventualele modificări și punerea în aplicare a legilor respective, precum și conformitatea acestora cu litera și spiritul tratatelor europene.

În calitatea sa de co-legislator, Parlamentul European a subliniat importanța chestiunii drepturilor fundamentale din noile propuneri de legislație europeană. De exemplu, Parlamentul European a aprobat propunerea Comisiei de a modifica *Directiva privind standardele minime*, care va consolida drepturile acordate refugiaților și beneficiarilor de protecție subsidiară în UE (articolele 18 și 19 din cartă) și a asigurat extinderea drepturilor sociale ale lucrătorilor migranți în Directiva privind permisul unic¹⁴, recent adoptată.

Consiliul a depus eforturi semnificative pentru a da curs strategiei privind cartă, în special în calitatea sa de co-legislator. Recunoscând rolul esențial pe care l-a jucat în asigurarea punerii în aplicare efective a cartei, Consiliul s-a angajat să garanteze că, atunci când propun amendamente la inițiativele legislative ale Comisiei sau prezintă inițiative legislative proprii, statele membre evaluează impactul acestora asupra drepturilor fundamentale¹⁵. Consiliul a reiterat faptul că fiecare instituție este responsabilă să evalueze impactul propriilor propuneri sau modificări. În acest sens, Consiliul s-a angajat, în conformitate cu Acordul interinstituțional privind o mai bună legiferare¹⁶, să evalueze impactul modificărilor sale de fond asupra drepturilor fundamentale. Acest angajament este o schimbare încurajatoare în practicile Consiliului care, până acum, nu prevedea nicio procedură specială pentru a asigura

¹⁰ Comunicatul de presă din 17 ianuarie 2012 (IP 12/24), disponibil la adresa: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/12/24&format=HTML&aged=0&language=RO&guiLanguage=fr>

¹¹ Rezoluția Parlamentului European din 10 martie 2011 referitoare la legislația privind mass-media din Ungaria, disponibilă la adresa: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2011-0094+0+DOC+XML+V0//RO>

¹² Rezoluția din 5 iulie 2011 referitoare la Constituția ungară revizuită, disponibilă la adresa: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2011-0315+0+DOC+XML+V0//EN>

¹³ Rezoluția din 16 februarie 2012 referitoare la recente evoluții politice din Ungaria, disponibilă la adresa: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0053+0+DOC+XML+V0//RO>

¹⁴ Directiva 2011/98/UE privind o procedură unică de solicitare a unui permis unic pentru resortisanții țărilor terțe în vederea șederii și ocupării unui loc de muncă pe teritoriul statelor membre și un set comun de drepturi pentru lucrătorii din țările terțe cu ședere legală pe teritoriul unui stat membru, JO L 343, 23.12.2011, p. 1-9.

¹⁵ Concluziile Consiliului privind rolul Consiliului Uniunii Europene în garantarea punerii în aplicare efective a Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, 25.2.2011, disponibile la adresa: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/119464.pdf

¹⁶ Acordul interinstituțional privind o mai bună legiferare, JO C 321, 31.12.2003, p. 1-5.

respectarea cartei. În acest scop, urmând exemplul Comisiei, Consiliul a elaborat *Orientări*¹⁷ pentru a identifica și a trata chestiunile legate de drepturile fundamentale ridicate cu ocazia discuțiilor pe marginea propunerilor prezentate grupurilor de pregătire ale Consiliului. În final, Consiliul și-a prezentat acțiunile în vederea aplicării cartei¹⁸.

Impactul cartei asupra sistemului judiciar, atât la nivel național, cât și la nivelul UE, este deja vizibil. **Curtea de Justiție a Uniunii Europene** a menționat din ce în ce mai des cartă în hotărârile sale: numărul hotărârilor care fac trimitere la cartă în motivarea lor a crescut cu peste 50 % față de 2010, de la 27 la 42. De asemenea, atunci când au adresat Curții de Justiție întrebări (cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare), instanțele naționale au făcut din ce în ce mai mult trimitere la cartă: în 2011, aceste trimiteri au crescut cu 50 % față de 2010, de la 18 la 27. Instanțele naționale au adresat Curții de Justiție întrebări interesante, de exemplu cu privire la impactul dreptului la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil în cadrul procedurilor de expulzare împotriva cetățenilor UE, care se bazează pe informații sensibile din punctul de vedere al securității, pe care autoritățile publice nu doresc să le divulge în cadrul unei audieri publice¹⁹. O altă întrebare se referă la aspectul important al relației dintre drepturile fundamentale naționale și drepturile fundamentale ale UE într-o cauză legată de aplicarea mandatului european de arestare²⁰.

Curtea de Justiție a pronunțat o serie de hotărâri importante care includ o trimitere la cartă. De exemplu, în cauza *Test-Achats*, Curtea a anulat o derogare din legislația UE privind egalitatea de tratament între femei și bărbați, care permite asiguratorilor să facă distincție între bărbați și femei în materie de prime și prestații de asigurare²¹. Derogarea a fost considerată incompatibilă cu obiectivul fixării unui preț unic, indiferent de sex, conținut în legislația respectivă, și, prin urmare, cu cartă. În urma pronunțării hotărârii Curții, Comisia a emis orientări privind aplicarea legislației UE privind egalitatea de șanse între femei și bărbați în sectorul asigurărilor²².

La sfârșitul anului 2011, Curtea a pronunțat o altă hotărâre deosebit de importantă referitoare la punerea în aplicare a *Regulamentului de la Dublin* privind determinarea statului membru responsabil de evaluarea unei cereri de azil în UE²³. Curtea a subliniat că statele membre au obligația de a respecta cartă atunci când stabilesc responsabilitatea pentru examinarea unei cereri de azil. Statele membre nu trebuie să transfere un solicitant de azil către alt stat membru atunci când acestea nu pot ignora faptul că deficiențele sistemice ale procedurii de azil și ale condițiilor de primire în acest stat membru constituie motive serioase și întemeiate să se creadă că solicitantul va fi expus unui risc real de a fi supus unor tratamente inumane sau degradante. Anexa I la prezentul raport prezintă o serie de alte hotărâri importante, cum ar fi

¹⁷ Orientări privind măsurile metodologice care trebuie întreprinse pentru verificarea compatibilității cu drepturile fundamentale la nivelul grupurilor de pregătire ale Consiliului, 19.5.2001, disponibile la adresa: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st10/st10140.en11.pdf>

¹⁸ Concluziile Consiliului privind acțiunile și inițiativele Consiliului în vederea punerii în aplicare a Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, 23.5.2011, disponibile la adresa: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/genaff/122181.pdf

¹⁹ CEJ, cauza C-300/11, ZZ/Secretary of State for the Home Department, 17.6.2011.

²⁰ CEJ, cauza C-399/11, Stefano Melloni, 1.10.2011.

²¹ CEJ, cauza C-236/09, Test-Achats, 30.4.2011.

²² Orientări privind aplicarea Directivei 2004/113/CE a Consiliului în sectorul asigurărilor, în urma hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene în cauza C-236/09 (hotărârea Test-Achats), JO C 11, 13.1.2012, p. 1-11.

²³ CEJ, cauzele conexe C-411/10 și C-493/10, N.S./Secretary of State for the Home Department și M.E. e.a. /Refugee Applications Commissioner, 21.12.2011.

hotărârea care clarifică relația - în mediul online - între protecția drepturilor de proprietate intelectuală și alte drepturi fundamentale, cum ar fi libertatea de a desfășura activități comerciale și protecția datelor cu caracter personal²⁴, hotărârea care invocă demnitatea umană în ceea ce privește problema brevetării embrionilor umani creați prin clonarea terapeutică²⁵ sau hotărârea care analizează principiul nediscriminării pe motive de vârstă în lumina dreptului de a negocia și de a încheia convenții colective²⁶.

2.2. Promovarea egalității între femei și bărbați în UE

Ca urmare a strategiei Comisiei pentru egalitatea între femei și bărbați (2010-2015)²⁷, **Consiliul** a adoptat un *Pact european pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați*²⁸. Stabilind o legătură strânsă cu Strategia Europa 2020, pactul reafirmă angajamentele UE de a elimina diferențele între bărbați și femei în domeniul ocupării forței de muncă, al educației și protecției sociale, de a asigura o remunerație egală pentru aceeași muncă, de a promova participarea egală a femeilor la procesul decizional și de a combate toate formele de violență împotriva femeilor. Pactul reiterează importanța integrării principiului egalității de șanse între femei și bărbați în toate politicile UE, inclusiv în politica externă. Acesta subliniază, de asemenea, faptul că *armonizarea vieții profesionale cu cea de familie* este o condiție prealabilă a participării egale pe piața muncii: dezvoltarea serviciilor de îngrijire a copiilor și posibilitatea ca tații să își ia concediu pentru creșterea copilului au o influență pozitivă asupra ofertei de muncă pentru femei, care, de obicei, sunt cele care asigură în principal îngrijirea persoanelor dependente²⁹.

În conformitate cu angajamentele asumate în cadrul Strategiei pentru egalitatea între femei și bărbați de a promova egalitatea în luarea de decizii și pentru a remedia dezechilibrul ocupării posturilor de conducere în întreprinderile private de către bărbați și femei, **Comisia** a făcut apel la toate societățile din UE cotate la bursă să semneze „*Angajamentul pentru Europa privind reprezentarea femeilor în consiliile de conducere*” și să își dezvolte mijloace proprii de a spori numărul femeilor în posturi de conducere³⁰. Obiectivul este de a atinge ținta de 30 % femei în cadrul consiliilor de conducere ale celor mai importante societăți europene cotate la bursă până în 2015 și de 40 % până în 2020.

Comisia a adoptat propunerile legislative pentru următorul *Cadru financiar multianual al UE (2014-2020)*³¹. Programul „Drepturi și cetățenie”³² va promova și proteja drepturile

²⁴ CEJ, cauza C-70/10, Scarlet/SABAM, 24.11.2011.

²⁵ CEJ, C-34/10, Brüstle/Greenpeace, 18.10.2011.

²⁶ Cauzele conexate C-297/10 și C-298/10, Hennings și Land Berlin.

²⁷ Comunicarea Comisiei: Strategie pentru egalitatea între femei și bărbați, 2010, COM (2010) 491 final, disponibilă la adresa:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0491:FIN:RO:PDF>

²⁸ Concluziile Consiliului privind Pactul european pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru perioada 2011–2020, 7.3.2011, disponibile la adresa:

http://www.consiliium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lisa/119628.pdf

²⁹ Concluziile Consiliului privind Armonizarea vieții profesionale cu viața de familie în contextul schimbărilor demografice, 17.6.2011, disponibile la adresa:

http://www.consiliium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lisa/122875.pdf

³⁰ Angajamentul privind reprezentarea femeilor în consiliile de conducere, disponibil la adresa:

http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/reading/pdf/p_ro.pdf

³¹ Informații privind cadrul financiar al UE pentru perioada 2014-2020 sunt disponibile la adresa:

http://ec.europa.eu/budget/biblio/documents/fin_fwk1420/fin_fwk1420_en.cfm

³² Propunere de Regulament de instituire, pentru perioada 2014 - 2020, a programului „Drepturi și cetățenie”, COM (2011) 758 final, disponibilă la adresa:

persoanelor, inclusiv principiile nediscriminării și egalității între femei și bărbați. În plus, noul program al UE pentru schimbări sociale și inovare socială³³, creat pentru a sprijini ocuparea forței de muncă și politicile sociale în întreaga UE, va aborda în mod specific aspecte legate de egalitatea între femei și bărbați.

În cadrul Strategiei Europa 2020, Comisia a emis *recomandări către statele membre privind diferența de remunerare între femei și bărbați, serviciile de îngrijire a copiilor și măsurile fiscale de descurajare a celei de-a doua persoane care contribuie la venitul familiei* pentru a consolida poziția femeilor pe piața forței de muncă și pentru a îndeplini obiectivele de creștere, până în 2020, a ratei de ocupare a forței de muncă în rândul femeilor și bărbaților cu vârsta între 20 și 64 de ani la 75 %. Statele membre în care regimul fiscal este mai avantajos fie pentru cuplurile în care soții au un nivel foarte diferit de venituri, fie pentru cuplurile cu un singur venit nu sunt eficiente din punct de vedere economic. Acestea consolidează modelul gospodăriei în care unul dintre soți lucrează cu normă întreagă (în mod tradițional, bărbatul), iar celălalt cu fracțiune de normă (în mod tradițional, femeia), ceea ce duce la o utilizare insuficientă a investițiilor în capital uman, în special a femeilor. Eliminarea dispozițiilor financiare disuasive din sistemele de impozitare și prestații, precum și dezvoltarea serviciilor de îngrijire a copiilor și a persoanelor în vârstă ar spori participarea femeilor pe piața muncii pe parcursul vieții lor și ar garanta independența economică a acestora.

2.3. Ajutarea cetățenilor în exercitarea drepturilor de care beneficiază

Comisia are convingerea că sunt necesare eforturi suplimentare pentru informarea cetățenilor cu privire la situațiile în care se aplică dispozițiile cartei și la instituțiile cărora li se pot adresa în cazul în care le sunt încălcate drepturile. Dintr-un recent sondaj Eurobarometru³⁴ a reieșit că, deși nivelul de sensibilizare a opiniei publice privind existența cartei este în creștere (64 % în 2012 față de 48 % în 2007), puțini cetățeni știu ce este efectiv cartea (11 %) și când se aplică aceasta (14 %). **Întrebarea în jurul căreia plutește cea mai mare confuzie este dacă dispozițiile cartei se aplică tuturor acțiunilor întreprinse de statele membre, inclusiv aspectelor de competență națională.** Cartea nu se aplică în toate aceste aspecte, însă mai mult de jumătate dintre respondenți, și anume 55 %, credeau că ea se aplică. În plus, aproape un sfert (24 %) dintre respondenți au afirmat că este fals că dispozițiile cartei se aplică statelor membre numai când acestea pun în aplicare legislația UE, subliniind astfel confuzia din jurul acestei chestiuni.

Din sondaj mai reiese că, în cazul în care le-ar fi încălcate drepturile conferite prin cartă, respondenții s-ar adresa în primul rând instanțelor naționale (21 %), urmate la mică distanță de avocați ai poporului/organisme independente (20 %), de instituțiile UE (19 %) și de poliția locală (19 %). Se desprinde astfel concluzia că numeroși cetățeni au impresia că instituțiile UE **au aceleași competențe judiciare precum o instanță națională sau un organism național pentru drepturile omului.**

Datele culese de Comisie aduc lămuriri suplimentare cu privire la neînțelegerea frecventă de către cetățeni a rolului pe care îl au instituțiile UE în domeniul drepturilor fundamentale. În

³³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0758:FIN:RO:PDF>
Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unui program al Uniunii Europene pentru schimbări sociale și inovare socială, COM (2011) 609 final, disponibilă la adresa:

³⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011PC0609:RO:NOT>
Eurobarometrul Flash 340: „Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene”.

2011, din scrisorile cetățenilor adresate Comisiei cu privire la drepturile fundamentale, 55 % se refereau la chestiuni care nu intră în sfera de competență a UE. Carta nu conferă UE competența generală de a interveni în toate cazurile de încălcare a drepturilor fundamentale de către autoritățile naționale. Carta se aplică statelor membre doar atunci când acestea pun în aplicare legislația UE. Statele membre dispun de norme extinse la nivel național în domeniul drepturilor fundamentale, respectarea acestora fiind garantată de instanțele naționale³⁵.

Comisia reamintește că instituțiile și organismele UE (în special Ombudsmanul European) și autoritățile naționale, regionale și locale ale statelor membre au responsabilitatea comună de a informa mai bine cetățenii cu privire la cartă și la autoritățile cărora li se pot adresa pentru obținerea de reparații atunci când consideră că le-au fost încălcate drepturile. Comisia, în cooperare cu statele membre, a publicat noi pagini cu informații referitoare la drepturile fundamentale pe **portalul european e-justiție**³⁶. Portalul oferă informații referitoare la autoritățile cărora cetățenii li se pot adresa în cazul în care consideră că au fost victimele unei încălcări a drepturilor fundamentale. Sunt furnizate informații privind instanțele naționale și organismele care se ocupă de plângerile având ca obiect încălcarea drepturilor fundamentale, cum ar fi avocații poporului la nivel național, instituțiile naționale de apărare a drepturilor omului și organismele de promovare a egalității.

Comisia este hotărâtă să ajute cetățenii să își exercite drepturile printr-o **cooperare pe mai multe niveluri cu toți actorii implicați atât la nivelul UE, cât și la nivel național**. Este necesar un dialog mai strâns între numeroasele diferite instituții din statele membre, care, alături de sistemul judiciar, principalul apărător al drepturilor fundamentale, se ocupă de soluționarea plângerilor adresate de cetățeni care consideră că le-au fost încălcate drepturile fundamentale. La 6 octombrie 2011, Comisia a reunit, pentru prima dată, în cadrul unui seminar organizat împreună cu Comitetul pentru petiții al Parlamentului European, organisme de promovare a egalității, avocați ai poporului, ombudsmani pentru drepturile copiilor, instituții europene și naționale de apărare a drepturilor omului. Seminarul s-a concentrat asupra modului în care aceste autorități se ocupă în practică de plângerile privind drepturile fundamentale. Acest dialog pe mai multe niveluri va continua în scopul schimbului de experiență privind punerea în aplicare a cartei și provocările comune cu care se confruntă autoritățile enumerate mai sus în ceea ce privește competența, independența și eficacitatea lor. Se va analiza, cu precădere, modul în care fiecare organism poate fi încurajat să stabilească „**liste de verificare privind admisibilitatea**” mai ușor de utilizat de către cetățeni, care să permită reclamantului să determine dacă organismul respectiv ar putea să se ocupe de cazul său. Sisteme de acest gen s-au dovedit deja a fi deosebit de utile în cazul **Ombudsmanului European**; pe pagina de internet a acestuia este disponibil, în toate cele 23 de limbi oficiale ale UE, un ghid interactiv menit să ajute cetățenii să identifice rapid cel mai adecvat organism cărui i se pot adresa în cazul în care doresc să reclame un caz de administrare defectuoasă. La 80 % din cele 22 000 de cereri de informații primite în 2011 li s-a putut răspunde prin intermediul acestui ghid interactiv. Pentru întocmirea unor „liste de verificare privind admisibilitatea” mai ușor de utilizat de către cetățeni, este important să se coopereze cu Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), dat fiind că FRA intenționează să creeze instrumente ușor de utilizat menite să îndrume cetățenii atunci când aceștia doresc să depună o plângere privind o încălcare a drepturilor lor fundamentale.

³⁵ În acest sens, chiar și Declarația drepturilor din SUA („Bill of Rights”) s-a aplicat inițial numai la nivel federal.

³⁶ Portalul european e-justiție este disponibil la adresa: <https://e-justice.europa.eu/home.do?action=home&plang=ro&init=true>

3. CELE MAI IMPORTANTE EVOLUȚII ÎNREGISTRATE ÎN 2011

Comisia a continuat o politică robustă de asigurare a punerii în aplicare efective a cartei într-o serie amplă de domenii care intră sub incidența legislației UE. Anexa la prezentul raport conține mai multe exemple de aplicare a Cartei, în care sunt ilustrate drepturile prevăzute la cele șase titluri din cartă (Demnitatea, Libertățile, Egalitatea, Solidaritatea, Drepturile cetățenilor și Justiția), inclusiv câteva etape importante pentru pregătirea propunerii de noi norme ale UE privind protecția datelor, care urmează să fie prezentată în 2012.

Promovarea drepturilor omului în țările terțe nu face obiectul prezentului raport, însă constituie, de asemenea, o prioritate a UE. Această prioritate a fost reafirmată de Comisie și de Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate într-o comunicare comună intitulată „Drepturile omului și democrația în centrul acțiunilor externe ale Uniunii Europene”, adoptată la 12 decembrie 2011³⁷, precum și în două comunicări privind politica UE în domeniul dezvoltării³⁸. Protecția drepturilor omului reprezintă, de asemenea, una dintre prioritățile-cheie în procesul de extindere a UE, urmând a fi consolidată în continuare în cadrul negocierilor de aderare.

Statele membre ale UE sunt obligate să aplice cartă atunci când pun în aplicare legislația UE. Cu toate acestea, nu există încă informații suficiente cu privire la eforturile depuse pentru a asigura punerea în aplicare efectivă a cartei. Comisia va încerca să prezinte progresele realizate în acest sens în viitoarele sale rapoarte anuale privind punerea în aplicare a cartei.

3.1. O nouă dinamică în asigurarea respectării dreptului cetățenilor la liberă circulație

Mobilitatea persoanelor în interiorul UE este un factor esențial al creșterii economice într-o Europă a cărei populație este în scădere și în care se manifestă un dezechilibru semnificativ între cerere și ofertă pe piața forței de muncă în diferite părți ale UE. În același timp, libera circulație a studenților, a turiștilor, a lucrătorilor și a familiilor acestora între statele membre constituie o realizare europeană capitală și traducerea în practică a respectului reciproc, a deschiderii și a toleranței ca valori fundamentale ale Uniunii Europene. Din aceste motive, Comisia a urmat o **politică riguroasă de asigurare a aplicării legislației**, în vederea realizării depline și corecte a transunerii și aplicării normelor UE în materie de liberă circulație³⁹ în întreaga Uniune Europeană. Ca urmare a acestei politici, majoritatea statelor membre fie și-au modificat legislația, fie și-au anunțat intenția de a face acest lucru. Cu țările în care aceste modificări nu au fost încă introduse, Comisia a continuat să conlucreze pentru

³⁷ Comunicare comună a Comisiei Europene și a Înalțului Reprezentant al Uniunii Europene pentru afaceri externe și politica de securitate: Drepturile omului și democrația în centrul acțiunilor externe ale Uniunii Europene – către o abordare mai eficientă, 12.12.2011, COM(2011) 886 final, disponibilă la adresa:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0886:FIN:RO:PDF>

³⁸ Comunicarea Comisiei: Creșterea impactului politicii UE în domeniul dezvoltării: o agendă a schimbării, COM(2011) 637 final; Comunicarea Comisiei: Abordare viitoare a sprijinului bugetar al UE destinat țărilor terțe, COM(2011) 638 final, disponibile la adresele:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0637:FIN:RO:PDF>

http://ec.europa.eu/europeaid/how/delivering-aid/budget-support/documents/future_eu_budget_support_ro.pdf

³⁹ Directiva 2004/38/CE privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, JO L 158, 30.4.2004, p. 77-123.

depășirea problemelor nesoluționate, inclusiv prin lansarea procedurilor în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, atunci când a fost necesar.

În același timp, Comisia a adoptat o poziție fermă față de statele membre, cerându-le să respecte pe deplin principiul **nediscriminării** și celelalte garanții fixate de normele UE cu privire la libera circulație în interesul tuturor cetățenilor din UE. De exemplu, Comisia și-a exprimat îngrijorarea în ceea ce privește planurile privind migrația forței de muncă anunțate de guvernul olandez și continuă dialogul cu autoritățile competente ale statelor membre în vederea asigurării conformității depline cu legislația UE a tuturor măsurilor care ar putea fi introduse.

În martie 2011, Consiliul constituțional francez a adoptat o decizie privind evacuarea taberelor ilegale⁴⁰. Această chestiune nu a fost abordată cu ocazia intervenției Comisiei din vara anului 2010⁴¹, dat fiind că aceste evacuări nu se referă la expulzarea cetățenilor UE dintr-un stat membru și, prin urmare, nu intră sub incidența dreptului la libera circulație. Curtea a declarat neconstituționale anumite dispoziții legale care permit autorităților să aplice în regim de urgență ordinele de evacuare în orice moment al anului, fără a lua în considerare circumstanțele personale sau familiale ale persoanelor implicate. Această decizie confirmă că, atunci când dreptul UE nu este aplicabil, respectarea drepturilor fundamentale este asigurată la nivel național, în special prin intermediul instanțelor.

În mai 2011, Comisia s-a angajat într-un dialog intensiv cu guvernul danez privind intenția acestuia de a înăspri **măsurile de control la frontieră în interiorul UE**. În octombrie 2011, guvernul danez a anunțat că nu își va pune în practică aceste planuri, controalele vamale urmând a fi efectuate în conformitate cu normele UE privind libera circulație și cu acquis-ul Schengen.

De asemenea, Comisia a contactat autoritățile daneze în legătură cu modificările aduse legii privind străinii care a intrat în vigoare în iulie 2011. Prin aceste modificări se urmărește introducerea unor norme mai severe privind **expulzarea străinilor**, inclusiv a cetățenilor UE, ceea ce ridică probleme serioase cu privire la compatibilitatea acestora cu directiva privind libera circulație. În cazul în care răspunsul autorităților daneze va fi considerat nesatisfăcător, Comisia nu va ezita să facă uz de competențele care îi sunt conferite în temeiul tratatului.

3.2. Promovarea drepturilor copilului

Comisia a adoptat **Agenda UE pentru drepturile copilului** în februarie 2011⁴². Agenda UE urmărește să pună în practică drepturile copilului consacrate în cartă și în Convenția ONU privind drepturile copilului, prin intermediul unui amplu program de acțiuni pentru perioada 2011-2014. Agenda UE definește 11 acțiuni concrete care vor contribui la punerea în aplicare efectivă a drepturilor copilului și la protejarea acestora. În contextul acestei abordări cuprinzătoare a drepturilor copiilor, Comisia pune accentul pe eforturile care trebuie întreprinse pentru adaptarea într-o mai mare măsură a sistemului judiciar la copii și pentru

⁴⁰ Decizia nr. 2011-625 DC a Consiliului constituțional francez din 10 martie 2011, disponibilă la adresa: <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/root/bank/download/2011625DCen2010625dc.pdf>

⁴¹ A se vedea raportul Comisiei pe 2010 privind aplicarea Cartei, p.10, disponibil la adresa: http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/annual_report_2010_ro.pdf

⁴² Comunicarea Comisiei: O agendă a UE pentru drepturile copilului, COM(2011) 60 final, disponibilă la adresa: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011DC0060:ro:NOT>

înlesnirea accesului copiilor la justiție. De asemenea, Comisia a alcătuit o listă de priorități în ceea ce privește protecția copiilor aflați în situații de vulnerabilitate și apărarea drepturilor copilului în cadrul acțiunilor externe ale UE. În plus, în cadrul programului său de acțiuni, Comisia a creat un punct unic de contact online, destinat copiilor și denumit „Colțul copiilor”⁴³; acesta conține texte pe înțelesul copiilor, jocuri și concursuri pentru informarea copiilor cu privire la drepturile lor.

UE a adoptat noi norme privind **combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile**⁴⁴ și pentru a facilita combaterea infracțiunilor comise împotriva copiilor, prin acțiuni pe mai multe fronturi. Pe baza acestor noi norme, sunt încadrate ca infracțiuni numeroase situații de abuz sexual și exploatare sexuală, în care sunt incluse și fenomene noi facilitate de internet, cum ar fi ademenirea copiilor în scopuri sexuale, abuzurile sexuale comise prin intermediul unei camere web și vizionarea pe internet de materiale pornografice cu minori.

Comisia a continuat să ofere sprijin pentru înființarea și funcționarea unor instrumente menite să ajute la desfășurarea acțiunilor de căutare a copiilor dispăruți sau răpiți, și anume **linia telefonică de urgență 116 000** pentru copiii dispăruți și sistemele de alertă. Sunt necesare eforturi concertate din partea câtorva state membre⁴⁵ pentru ca această linie telefonică de urgență să fie operațională și cunoscută pe întregul teritoriu al UE. Comisia își va continua eforturile pentru atingerea acestui obiectiv.

Intrarea în vigoare în Rusia a **Convenției de la Haga asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii**⁴⁶ și demersurile întreprinse de Japonia în vederea aderării la această convenție reprezintă evoluții importante în ceea ce privește protecția copiilor în UE în caz de răpire. Comisia a prezentat propuneri menite să asigure aplicarea coerentă a convenției în raporturile dintre UE și țările terțe care au aderat la convenție în ultimii ani⁴⁷.

3.3. Consolidarea drepturilor victimelor și a drepturilor procedurale

Comisia a propus un nou set de instrumente pentru a garanta că **victimele sunt tratate cu respect și demnitate**, că beneficiază de protecție și sprijin în ceea ce privește integritatea lor fizică și bunurile lor și că au acces la justiție și la despăgubiri. Prin noile norme propuse⁴⁸ se acordă atenția cuvenită victimelor cu nevoi speciale, cum ar fi copiii. În plus, Comisia a prezentat măsuri menite să asigure protecția victimelor violenței (ale violenței domestice, de exemplu) împotriva oricăror noi prejudicii care le-ar putea fi cauzate de autorul actului de

⁴³ Disponibil la adresa: http://europa.eu/kids-corner/index_ro.htm

⁴⁴ Directiva privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului, disponibilă la adresa: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/ro/11/pe00/pe00051.ro11.pdf>

⁴⁵ Linia telefonică de urgență nu este încă operațională în Austria, Bulgaria, Cipru, Republica Cehă, Finlanda, Irlanda, Letonia, Lituania, Luxemburg și Suedia.

⁴⁶ Convenția de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, disponibilă la adresa: http://www.hcch.net/upload/text28_ro.pdf

⁴⁷ Albania, Andorra, Armenia, Gabon, Maroc, Rusia, Seychelles și Singapore.

⁴⁸ Propunere de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității, COM(2011) 275, disponibilă la adresa:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0275:FIN:RO:PDF>

Comunicarea Comisiei: Consolidarea drepturilor victimelor în UE, COM(2011) 274 final, disponibilă la adresa: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0274:FIN:RO:PDF>

violență atunci când călătoresc în UE⁴⁹. Prin noile norme se asigură de asemenea respectarea dreptului la apărare. Directiva privind prevenirea și combaterea traficului de persoane prevede o gamă cuprinzătoare de drepturi pentru victime în cadrul procedurilor penale, printre care se numără și măsurile de asistare și de sprijinire a victimelor traficului de persoane, inclusiv atunci când este vorba de copii⁵⁰.

S-au realizat progrese majore pe calea adoptării propunerilor Comisiei menite să **consolideze drepturile procedurale ale persoanelor suspectate**. Parlamentul European și Consiliul au adoptat un nou set de norme prin care se asigură că persoanele suspectate de săvârșirea unei infracțiuni sunt informate cu privire la drepturile lor, într-o limbă pe care o înțeleg. Orice persoană arestată va trebui să fie informată cu privire la drepturile de care beneficiază, prin intermediul unui document denumit „Notă privind drepturile”. Comisia a înaintat, de asemenea, o propunere referitoare la un nou set de norme menite să asigure, printre altele, dreptul de a fi asistat de un avocat încă din prima fază a anchetei desfășurate de organele de poliție și pe toată durata procedurilor penale⁵¹. Comisia a lansat o consultare publică privind aspectele legate de detenție în UE, pentru a analiza posibilitatea de stabilire a unor norme similare de protecție în întreaga UE⁵².

3.4. Combaterea discursurilor xenofobe și de instigare la ură rasială

Parlamentul European și-a exprimat în mai multe rânduri îngrijorarea legată de discursurile xenofobe și de instigare la ură rasială, precum și de infracțiunile de natură xenofobă și rasistă care apar în statele membre ale UE. Conform raportului anual al Agenției UE pentru drepturile fundamentale, publicat în 2011, „în 10 dintre cele 12 state membre care publică în domeniul justiției penale suficiente date privind infracțiunile rasiste pentru a se putea realiza o analiză a tendințelor, s-a observat o **tendință în creștere a infracțiunilor rasiste înregistrate**”⁵³ în perioada 2000-2009.

Ca răspuns la îngrijorările exprimate de Parlamentul European, **Comisia a repetat că respinge ferm toate formele și manifestările de xenofobie și rasism**. Aceasta a reamintit că autoritățile publice trebuie să condamne fără echivoc astfel de comportamente și să le combată în mod activ. Orice declarație prin care se stabilește o legătură între criminalitate și o anumită naționalitate stigmatizează persoanele de naționalitatea respectivă și alimentează xenofobia, fiind, așadar, incompatibilă cu principiile demnității umane, egalității și respectării drepturilor fundamentale pe care se întemeiază UE.

⁴⁹ Propunere de Regulament privind recunoașterea reciprocă a măsurilor de protecție în materie civilă, COM(2011) 276, disponibilă la adresa:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0276:FIN:RO:PDF>

⁵⁰ Directiva 2011/36/UE privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului, JO L 101, 15.4.2011, p. 1-11.

⁵¹ Propunere de Directivă privind dreptul de a fi asistat de un avocat în cadrul procedurilor penale și dreptul de a comunica după arestare, COM(2011) 326, disponibilă la adresa:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0326:FIN:RO:PDF>

⁵² Cartea verde: Consolidarea încrederii reciproce în spațiul judiciar european - o Carte verde privind aplicarea legislației UE referitoare la detenție în cadrul justiției penale, COM(2011) 327 final, disponibilă la adresa:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0327:FIN:RO:PDF>

⁵³ Agenția pentru Drepturi Fundamentale a UE, „Drepturile fundamentale: provocări și realizări în 2010”, iunie 2011, p. 127. Raportul este disponibil la adresa:

http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/annual-report-2011_EN.pdf

Comisia este hotărâtă să asigure conformitatea legislațiilor naționale cu **dispozițiile UE care interzic discursurile xenofobe și de instigare la ură rasială, precum și infracțiunile rasiste și xenofobe**⁵⁴. Până la sfârșitul anului, 22 de state membre comunicaseră Comisiei prevederile legislației lor naționale menite să încadreze ca infracțiuni discursurile xenofobe și de instigare la ură rasială. Comisia nu a primit notificări de măsuri de punere în aplicare din partea Belgiei, Estoniei, Greciei, Spaniei și Poloniei. Comisia va analiza notificările în 2012 pentru a verifica conformitatea legilor naționale cu legislația UE. În completarea acestui proces, Comisia va organiza un dialog periodic între statele membre cu privire la monitorizarea propagării organizate a rasismului și a discursurilor de instigare la ură, de exemplu, prin intermediul site-urilor de internet cu un conținut rasist, în scopul de a clădi baze mai solide pentru analizarea și raportarea în comun a fenomenelor de acest gen, în special atunci când acestea cuprind o dimensiune transfrontalieră.

Discriminarea pe bază de rasă sau de origine etnică este interzisă în legislația UE, iar Comisia s-a angajat să garanteze că statele membre respectă aceste dispoziții. Procedurile inițiate împotriva a patru state membre pe motivul nerespectării acestor cerințe legale au fost închise după ce statele membre respective și-au conformat legislația națională cu legislația UE. Comisia își continuă eforturile cu privire la trei state membre, în cazul cărora procedurile sunt încă pendinte⁵⁵.

În „Agenda europeană pentru integrarea resortisanților țărilor terțe”⁵⁶, Comisia a reafirmat necesitatea de a adopta o atitudine pozitivă față de diversitate și egalitatea de tratament. Ar trebui să se intensifice eforturile pentru combaterea discriminării și pentru punerea la dispoziția migrantilor a instrumentelor cu ajutorul cărora să se familiarizeze cu valorile fundamentale ale UE și ale statelor membre ale acesteia.

UE a înregistrat progrese notabile în ceea ce privește **promovarea integrării sociale și economice a romilor** prin adoptarea Comunicării Comisiei „Un cadru UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor până în 2020”⁵⁷. Acest cadru al UE invită statele membre să își pregătească sau să își revizuiască, în lumina obiectivelor UE definite de cadru, strategiile naționale de integrare a romilor, pe care trebuie să le prezinte Comisiei până la sfârșitul lunii decembrie a anului 2011. Cadrul UE a fost, de asemenea, aprobat de Consiliul European⁵⁸ și salutat de Parlamentul European.

UE a sprijinit financiar acțiunile societății civile și politicile naționale menite să combată discriminarea, să promoveze egalitatea și să îmbunătățească sistemul de reparații în cazul discursurilor și infracțiunilor motivate de ură rasială⁵⁹. Comisia sprijină, de asemenea,

⁵⁴ Decizia-cadru 2008/913/JAI a Consiliului privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului penal, JO L 328, 6.12.2008, p. 55-58.

⁵⁵ Directiva 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică, JO L 180, 19.7.2000, p. 22-26.

⁵⁶ Comunicarea Comisiei: Agenda europeană pentru integrarea resortisanților țărilor terțe, COM(2011) 455 final, disponibilă la adresa:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0455:FIN:RO:PDF>

⁵⁷ Comunicarea Comisiei: Un cadru UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor până în 2020, COM(2011) 173 final, disponibilă la adresa:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0173:FIN:RO:PDF>

⁵⁸ Concluziile Consiliului European din 24 iunie 2011, disponibile la adresa: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/123075.pdf

⁵⁹ De exemplu, peste 20 de proiecte axate pe combaterea rasismului și a xenofobiei sau pe promovarea diversității și a toleranței au beneficiat, în 2011, de un sprijin financiar în valoare de peste 9,5 milioane

Agencia pentru Drepturi Fundamentale a UE în activitatea sa de culegere a datelor referitoare la situația drepturilor fundamentale, a rasismului și a discriminării în statele membre. Agenția a publicat mai multe studii și ghiduri pe teme precum rolul siturilor memoriale ale Holocaustului în educația în domeniul drepturilor omului, situația antisemitismului în UE, dreptul european în domeniul nediscriminării, discriminarea multiplă și protecția minorităților în UE.

3.5. Contribuția la competitivitatea UE

Carta a constituit un punct de reper pentru elaborarea inițiativelor UE de promovare a creșterii economice. Numeroase măsuri ale UE au fost evaluate prin prisma **dreptului la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești** (articolul 47 din cartă). Acest drept este important atât pentru cetățeni, în ansamblul lor, cât și pentru asigurarea respectării legislației economice a UE, care contribuie la creșterea economică. Acesta asigură faptul că întreprinderile își pot menține drepturile acordate în temeiul legislației UE și oferă o garanție împotriva riscurilor de acțiuni ilegale și de comportament arbitrar al autorităților cu competențe de supraveghere. Comisia a analizat mai multe măsuri ale UE prin prisma dreptului la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești. Printre aceste măsuri s-au numărat propunerile legislative privind piețele instrumentelor financiare, abuzul de piață, transparența pe piețele financiare, auditurile legale, calificările profesionale și soluționarea alternativă a litigiilor în care sunt implicați consumatorii.

În 2011, dreptul la o cale de atac eficientă a fost **dreptul cel mai des citat în hotărârile Curții de Justiție a UE** care făceau trimitere la cartă, fiind menționat într-o treime din toate aceste hotărâri. Dreptul la o cale de atac eficientă presupune existența unui sistem judiciar independent, imparțial și pe deplin funcțional.

Libertatea de a desfășura o activitate comercială (articolul 16 din cartă) are o importanță deosebită pentru competitivitatea UE, iar Comisia i-a acordat o atenție cuvenită în pregătirea noilor acte legislative în domenii precum piața instrumentelor financiare, intermedierea în asigurări, agențiile de rating și aparatul de înregistrare în transportul rutier (tahografe). Libertatea de a desfășura o activitate comercială a constituit, de asemenea, un element esențial în elaborarea propunerii de Legislație europeană comună în materie de vânzare, prin care se vizează înlăturarea obstacolelor rezultate din divergențele existente între legislațiile naționale în materie contractuală⁶⁰. Curtea de Justiție a recunoscut importanța libertății de a desfășura o activitate comercială în hotărârile importante pronunțate în cauzele *Scarlet*⁶¹ și *Sabam*⁶². Curtea a declarat că obligarea unui furnizor de servicii de internet sau a unui prestator de servicii de găzduire pe internet să instaleze un sistem de filtrare pentru a preveni încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală ar constitui o încălcare a libertății furnizorului de a-și desfășura activitatea comercială, precum și a drepturilor clienților acestuia la protecția datelor cu caracter personal și a libertății acestora de a primi sau de a comunica informații. Aceste

EUR, acordat prin intermediul programului „Drepturi fundamentale și cetățenie”. Informații suplimentare privind acest program sunt disponibile la adresa:

http://ec.europa.eu/justice/grants/programmes/fundamental-citizenship/index_en.htm

⁶⁰ Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Legislația europeană comună în materie de vânzare, COM(2011) 635 final, disponibilă la adresa:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0635:FIN:RO:PDF>

⁶¹ CEJ, cauza C-70/10, *Scarlet / SABAM*, 24.11.2011.

⁶² CEJ, cauza C-360/10, *SABAM / Netlog*, 16.2.2012.

hotărâri subliniază importanța de a lua în considerare *toate* drepturile fundamentale implicate de o anumită măsură și de a asigura conformitatea măsurii respective cu *toate* aceste drepturi.

În cadrul mai multor inițiative, Comisia a acordat o atenție deosebită dreptului la proprietate (articolul 17 din cartă) care prevede și **protecția proprietății intelectuale**. În cadrul comunicării sale privind „O piață unică pentru drepturile de proprietate intelectuală”⁶³, Comisia a anunțat o serie de inițiative, printre care se numără și o eventuală revizuire a legislației UE privind asigurarea aplicării drepturilor de proprietate intelectuală pentru a se lua în considerare fenomenul de piraterie pe internet. După cum a anunțat Comisia, o astfel de revizuire va presupune realizarea unei evaluări a impactului, nu numai asupra dreptului la proprietate, ci și asupra dreptului la viața privată, a dreptului la protecția datelor cu caracter personal, a libertății de exprimare și de informare și a dreptului la o cale de atac eficientă. După cum se explică în strategia privind cartă, dacă aspectele care ar putea afecta drepturile fundamentale sunt semnalate înainte de elaborarea propunerilor, se încurajează contribuțiile care vor alimenta evaluarea impactului revizuirii.

3.6. Etapele esențiale în vederea aderării UE la Convenția europeană a drepturilor omului

Comisia a întreprins acțiuni concrete în vederea conformării cu cerința prevăzută în Tratatul de la Lisabona ca UE să adere la Convenția europeană a drepturilor omului. Comisia a purtat negocierile tehnice legate de aderare cu experți din statele membre ale Consiliului European, care sunt deja părți la convenție. Un proiect de acord de aderare, elaborat în iunie 2011, este în prezent în curs de examinare în cadrul Consiliului.

4. CONCLUZII

În 2011, UE a adoptat noi măsuri concrete pentru punerea în aplicare efectivă a cartei. Aceste eforturi au ajutat cetățenii UE să beneficieze de drepturile lor fundamentale în situațiile în care este aplicabilă legislația UE.

În vremuri marcate de criza economică, un mediu stabil din punct de vedere juridic, bazat pe statul de drept și pe respectarea drepturilor fundamentale, este cea mai bună garanție pentru menținerea încrederii cetățenilor, precum și a partenerilor și a investitorilor. Comisia este convinsă că toate instituțiile UE, statele membre și părțile interesate trebuie să continue să colaboreze pentru a pune cartă în practică.

⁶³ Comunicarea Comisiei: O piață unică pentru drepturile de proprietate intelectuală - Stimularea creativității și inovației pentru a oferi Europei creștere economică, locuri de muncă de înaltă calitate și bunuri și servicii de primă clasă, COM(2011) 287 final, disponibilă la adresa: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0287:FIN:RO:PDF>